

HNB

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

REZULTATI ANALIZE PRIKUPLJENIH PODATAKA ZA IZRAČUN LCR-a NA OSNOVI NOVOGA DELEGIRANOG AKTA EUROPSKE KOMISIJE

travanj 2015.

1. UVOD

U skladu s člankom 460. Uredbe (EU) 575/2013 (CRR), Europska komisija 10. listopada 2014. donijela je Delegiranu uredbu o dopuni Uredbe (EU) 575/2013 u smislu zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost, koja je objavljena u službenom listu Europske unije, a stupila je na snagu 6. veljače 2015., s primjenom od 1. listopada 2015.

Navedenom Delegiranom uredbom uvodi se omjer likvidnosne pokrivenosti (LCR) kao bonitetni zahtjev te se detaljno propisuje formula za njegov izračun. Osim toga, u cilju ispunjavanja zahtjeva iz Delegirane uredbe Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (EBA) izradilo je nacrt novih obrazaca kojima će se kreditne institucije koristiti za izračun LCR-a i dostavljati ih nadležnim tijelima.

U cilju što bolje pripreme kreditnih institucija za novo izvješćivanje i ispunjavanje novog zahtjeva te sa svrhom procjene utjecaja novoga europskog propisa na bankovni sustav Republike Hrvatske, Hrvatska narodna banka zatražila je od kreditnih institucija da dostave preliminarne podatke i izračunaju LCR na osnovi podataka dostupnih na dan 31. prosinca 2014. Kreditne institucije bile su dužne izračunati LCR na skupnoj razini koji uključuje sve valute, kao i na razini pojedinačno značajnih valuta¹.

U ovom se materijalu prezentiraju rezultati analize prikupljenih podataka, koji se potom uspoređuju s podacima koje su kreditne institucije dostavile na temelju Odluke o upravljanju likvidnosnim rizikom za minimalni koeficijent likvidnosti (MKL) na isti izvještajni datum. Napominjemo da je analiza provedena na osnovi nacrta i uputa novih obrazaca koji su bili raspoloživi u trenutku prikupljanja podataka i analize, pa je moguće da će u konačnoj verziji u nekim dijelovima doći do izmjene uputa i obrazaca.

2. SAŽETAK

Podaci su prikupljeni sa stanjem na dan **31. prosinca 2014.** na individualnoj osnovi za svaku pojedinu kreditnu instituciju u RH te na konsolidiranoj osnovi za dvije kreditne institucije (u skladu sa zahtjevima iz CRR-a). Podaci na konsolidiranoj osnovi nisu posebno analizirani u ovoj analizi.

Podaci su prikupljeni za sve valute zajedno i za pojedinačno značajne valute. Kod pojedinačno značajnih valuta sve kreditne institucije dostavile su podatke za kunu (uključujući i valutnu klauzulu) i za euro, dok su četiri kreditne institucije dostavile podatke za američki dolar, a tri kreditne institucije za švicarski franak.

S obzirom na to da je verzija studije još radna te da je vrijeme koje su kreditne institucije imale za upoznavanje sa zahtjevima i dostavljanje podataka relativno kratko, ne može se tvrditi da su podaci koje su kreditne institucije dostavile za izračun LCR-a u potpunosti točni, tj. da odgovaraju svim zahtjevima iz Delegirane uredbe (posebno u dijelu likvidne imovine). Za to će biti potrebna kontrola izravnim nadzorom.

LCR djelomično odgovara MKL-u, ali je osnovna razlika u samom izračunu koeficijenta kao i u stavkama koje se uključuju u izračun. Osnovne su razlike između MKL-a i LCR-a sljedeće:

- **formula:** MKL se računa kao omjer svih očekivanih priljeva i likvidne imovine u odnosu na ugovorene i potencijalne odljeve u sljedećih mjesec dana i mora biti veći ili jednak 1, a LCR je omjer likvidne imovine i neto likvidnih odljeva (razlike između ugovorenih i potencijalnih odljeva i očekivanih priljeva do visine od 75% odljeva) također u sljedećih

¹ U skladu s CRR-om pojedinačno značajne valute su one u kojima kreditna institucija ima više od 5% ukupnih obveza.

mjesec dana i mora biti veći ili jednak 100%. Dakle, LCR zahtijeva određenu količinu likvidne imovine kao zaštitni sloj likvidnosti i smanjuje oslanjanje na priljeve;

- **razdoblje:** MKL se računa na dvije razine – do tjedan i do mjesec dana, a LCR se računa samo na razini do mjesec dana, pa je stoga u ovoj analizi usporedba s MKL-om rađena samo za razdoblje do mjesec dana;
- **valute:** MKL se računa i ispunjava na razini kune i svih konvertibilnih valuta (KVL) zajedno, dok se LCR mora ispunjavati na razini svih valuta, a izvještavati i na razini pojedinačno značajnih valuta. Postoji mogućnost da nadležna tijela pomoću stupa II za pojedinačnu kreditnu instituciju ograniče valutne neusklađenosti (odnosno odrede visinu LCR-a) na razini pojedinačno značajnih valuta ako to smatraju potrebnim;
- **korektivni faktori:** MKL i LCR primjenjuju različite korektivne faktore; najveće su razlike u odnosu na MKL kod likvidne imovine (u LCR-u nema korektivnih faktora za vrijednosne papire središnje države), kod odljeva u LCR-u manje su stope odljeva na kreditne linije, ali su više stope odljeva za izvanbilančne stavke², kod priljeva u LCR-u priljevi od nefinancijskih klijenata (stanovništvo, središnja država, lokalna samouprava, subjekti javnog sektora i trgovačka društva) uzimaju se do visine od 50% glavnice koja dopijeva u 30 dana.

Iako Delegirana uredba propisuje da je kreditna institucija dužna održavati $LCR \geq 100\%$, u članku 38. omogućuje se prijelazno razdoblje do pune uspostave LCR-a, pa je za razdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2015. minimalni $LCR \geq 60\%$. Međutim, postoji mogućnost da nadležna tijela i prije 2018. godine uvedu zahtjev za održavanje prema kojemu vrijedi da je $LCR \geq 100\%$.

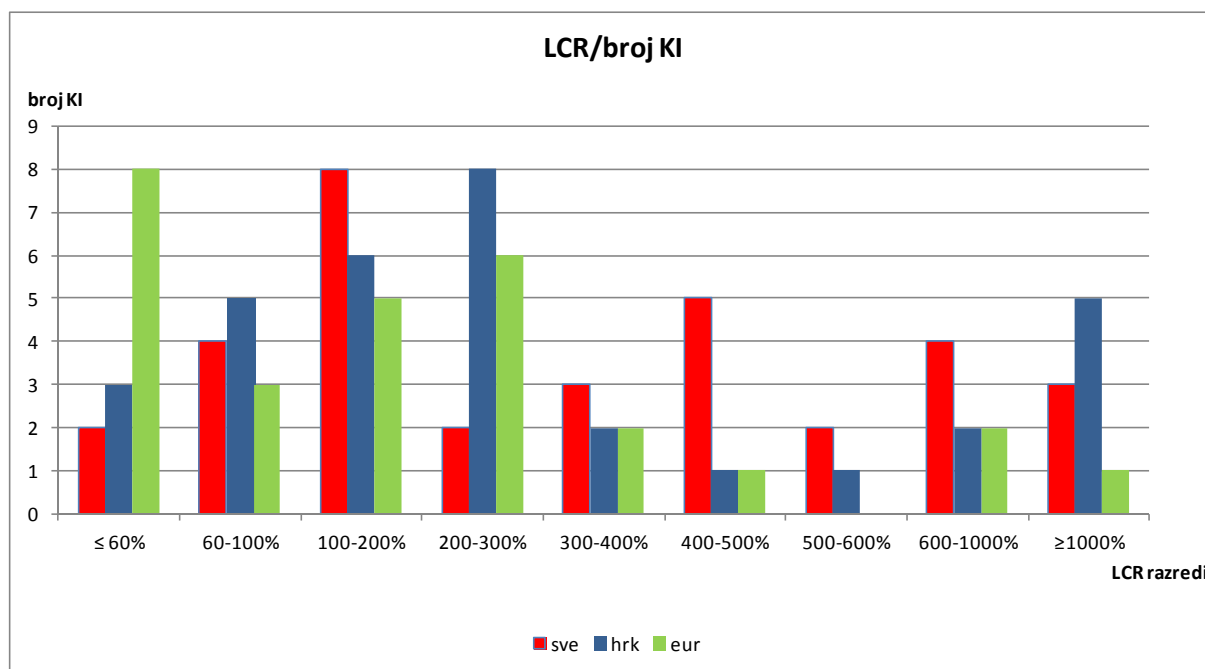
Rezultati analize pokazuju da je hrvatski bankovni sustav zadovoljavajuće likvidan. Vagani prosjek MKL-a na razini kune i svih konvertibilnih valuta iznosi 1,7, dok vagani prosjek LCR-a za isto razdoblje na skupnoj osnovi iznosi 159%. Na razini kune kao pojedinačno značajne valute ti prosjeci iznose 1,71 za MKL i 153% za LCR, a na razini svih konvertibilnih valuta kod MKL-a taj prosjek iznosi 1,68, dok je na razini eura kao pojedinačno značajne valute u LCR-u taj vagani prosjek 106%, što upućuje na konzistentnost podataka.

Prema podacima koje su kreditne institucije dostavile za **MKL** na dan 31. prosinca 2014., za kunu, konvertibilne valute i sve valute zajedno, na mjesečnoj razini **sve kreditne institucije imale su koeficijent veći od propisanog minimuma, odnosno veći od 1.**

Prema podacima koje su kreditne institucije dostavile za **LCR** sa stanjem na dan 31. prosinca 2014. **LCR na skupnoj razini niži od 60% imaju samo dvije kreditne institucije, za kunu tri kreditne institucije** ne udovoljavaju zahtjevu od 60%, **dok za euro osam kreditnih institucija** ne udovoljava minimalnom zahtjevu od 60%.

² Kod izvanbilančnih stavki članak 23. Delegirane uredbe propisuje da kreditne institucije same provedu procjenu odljeva po tim stavkama i, ako su odljevi značajni, to trebaju dostaviti supervizoru kako bi on odredio stopu odljeva. Budući da u RH niti jedna kreditna institucija nije dostavila podatke o značajnim odljevima, stopa odljeva za izvanbilančne stavke osim za stavke povezane s financiranjem trgovine iznosi 100%.

Grafikon 1. Broj kreditnih institucija po razredima LCR-a

Nemogućnost održavanja zahtjeva za LCR na skupnoj razini ili na razini pojedinačno značajne valute proizlazi ponajprije iz činjenice da kreditna institucija ne posjeduje dovoljnu količinu **likvidne imovine** na skupnoj razini ili u određenoj valuti. U skladu s Delegiranom uredbom zaštitni sloj likvidnosti sastoji se od likvidne imovine 1. stupnja i likvidne imovine 2A i 2B stupnja, pri čemu minimalan iznos likvidne imovine 1. stupnja iznosi 60%, a najviši mogući iznos likvidne imovine 2B stupnja može biti 15%.

Analiza je pokazala da se 99,25% likvidne imovine kreditnih institucija odnosi na likvidnu imovinu 1. stupnja, a samo 0,75% čini likvidna imovina 2B stupnja. Niti jedna kreditna institucija nije prijavila likvidnu imovinu 2A stupnja. **Iz prikupljenih podataka nije moguće utvrditi jesu li kreditne institucije na primjeren način uzele u obzir sve uvjete iz Delegirane uredbe** i odgovara li sva imovina koja je uključena u zaštitni sloj likvidnosti svim propisanim uvjetima. Napominjemo da je u odnosu na CRR operativni zahtjev da je imovina priznata kao kolateral za unutardnevne potrebe kod središnje banke Delegiranom uredbom isključen, što je utjecalo na to da kreditne institucije poboljšaju svoje rezultate, posebice za LCR u euru u odnosu na podatke koje dostavljaju za CRR.

Kod **likvidnih priljeva** u LCR-u glavna razlika u odnosu na MKL jest to da su priljevi ograničeni do gornje razine od 75% odljeva, odnosno kreditna institucija ne može računati na potpuno pokrivanje likvidnih odljeva svojim likvidnim priljevima, tj. zahtijeva se da minimalno 25% likvidnih odljeva bude pokriveno likvidnom imovinom. Gledano na razini svih valuta od približno 30 mlrd. kuna ukupno prijavljenih priljeva po LCR-u, 16,8% priljeva svih kreditnih institucija isključeno je iz izračuna jer prelaze 75% odljeva (kod 16 kreditnih institucija). Na razini pojedinačno značajnih valuta ukupni priljevi u kunama iznose 7,4 mlrd. kuna, od čega je 27% isključeno iz izračuna (kod šest kreditnih institucija), dok ukupni priljevi za euro i ostale značajne valute iznose oko 17,6 mlrd. kuna, od čega se 18,2% priljeva ne uključuje (kod 15 kreditnih institucija).

Ako uspoređujemo priljeve na skupnoj razini kod MKL-a⁵ i LCR-a, vidljivo je da su ukupni priljevi kod LCR-a za više od 50% manji nego kod MKL-a, a kad bi se promatralo i na razini onih priljeva koji su priznati u izračunu LCR-a, taj se postotak penje na 68%. Na razini kune kao pojedinačno značajne valute ukupni priljevi u LCR-u čine samo 33% priljeva u MKL-u, a priznati priljevi u LCR-u čine samo 24% iznosa priljeva iz MKL-a. Na razini eura, američkog dolara i švicarskog franka kao značajnih valuta ukupni priljevi u LCR-u čine oko 42% priljeva u MKL-u, odnosno priznati priljevi u LCR-u čine 34% priljeva u MKL-u.

U dijelu **likvidnih odljeva** načelno ne bi trebalo biti velike razlike u obuhvatu stavki odljeva kod MKL-a i LCR-a, iako je iz prvih dostavljenih podataka bilo vidljivo da kreditne institucije nisu uopće uzele u obzir izvanbilančne stavke, koje su samo djelomično naknadno uvrstile.

Ako gledamo ukupne odljeve u sljedećih 30 dana po MKL-u na skupnoj razini, kreditne su institucije prijavile oko 70 mlrd. kuna odljeva, dok su po LCR-u na skupnoj razini prijavile oko 56 mlrd. kuna odljeva, što čini oko 80% visine odljeva iz MKL-a. Na razini kune kao značajne valute, kreditne institucije prijavile su u LCR oko 20% manje odljeva nego po MKL-u. Na razini eura (i ostalih pojedinačno značajnih valuta) kreditne institucije prijavile su oko 25% manje odljeve po LCR-u nego po MKL-u. Razlog manjim odljevima u LCR-u kod nekih kreditnih institucija vjerojatno proizlazi iz činjenice da su korektivni faktori za odljev po odobrenim neiskorištenim kreditnim linijama u LCR-u manji nego u MKL-u te iz razlike u evidentiranju derivatnih transakcija i repo transakcija kod odljeva. Unatoč svemu tome procjenjujemo da kreditne institucije pri izračunu LCR-a ipak nisu uzele u obzir sve potencijalne odljeve.

Zaključno, na osnovi provedene analize vidljivo je da je sustav zadovoljavajuće likvidan, iako postoji mogućnost da će pojedine kreditne institucije imati poteškoća s održavanjem LCR-a ponajprije u euru i drugim stranim valutama, što je rezultat nedovoljne količine likvidne imovine u tim valutama. Trenutačno samo dvije kreditne institucije ne udovoljavaju zahtijevanom minimumu (na skupnoj razini), što će kod tih kreditnih institucija zahtijevati zamjenu jedne imovine (primjerice depozita kod kreditnih institucija) drugom imovinom (primjerice vrijednosnim papirima središnjih država) kako bi udovoljile regulatornom zahtjevu. One kreditne institucije koje su studijom iskazale LCR niži od 100% vjerojatno će morati također u sljedećem razdoblju razmisliti o pribavljanju više prihvatljive likvidne imovine.

U skladu sa svim navedenim, cilj je smanjiti ovisnost kreditnih institucija o priljevima koji u stresnom razdoblju na tržištu nisu siguran izvor likvidnosti i stvoriti određenu "zalihu" likvidne imovine koju bi kreditna institucija u svakom trenutku mogla pretvoriti u novac i time ispuniti svoje obveze.

Delegirana uredba ne zahtijeva održavanje LCR-a u pojedinačno značajnoj valuti, te ne zahtijeva 100%-tnu valutnu usklađenost. Ipak, članak 8. stavak 6. Delegirane uredbe propisuje da kreditne institucije moraju osigurati valutnu usklađenost svoje likvidne imovine s valutnom distribucijom svojih neto likvidnih odljeva. Nadalje, nadležna tijela mogu zatražiti od kreditnih institucija da ograniče valutnu neusklađenost tako da utvrde ograničenja za udio neto likvidnih odljeva u određenoj valuti koji se mogu pokriti držanjem likvidne imovine u drugoj valuti. Stoga bez obzira na to što je dostavljeni LCR na skupnoj osnovi bio iznad propisanog minimuma, nije prihvatljivo da kreditna institucija nema nikakvu likvidnu imovinu u određenoj pojedinačno značajnoj valuti (ponajprije u euru).

S obzirom na to da su ovo bili prvi testni podaci te da su rađeni na obrascima kojima se EBA koristila tijekom javne rasprave te da je pri prikupljanju uočen niz problema koji dovode u

⁵ Priljevi u MKL za ovu su analizu umanjeni za dio TUI-ja koji se odnosi na gotovinu, depozite kod HNB-a i vrijednosne papire jer to u LCR-u ulazi u likvidnu imovinu, da bi se dobili usporedivi podaci.

pitanje točnost podataka, kao i na činjenicu da će EBA izmijeniti neke upute za popunjavanje u odnosu na ove iz javne rasprave, HNB će još jednom prije formalnog datuma primjene Delegirane uredbe (1. listopada 2015.) zatražiti od kreditnih institucija da dostave podatke za LCR (u excelu) za datum 30. lipnja 2015.